

Sastamalan kaupunki

**SASTAMALAN ARKEOLOGISET TÄYDENNY SINVENTOIN-
NIT**

Kikkerlän arkeologinen selvitys

P151-P15118

2.5.2011

2.5.2011

SISÄLLYSLUETTELO

1	Tiivistelmä	1
2	Perustiedot tutkimusalueesta.....	1
	2.1 Arkisto- ja rekisteriote	1
3	Tulokset.....	3
4	Inventointikohteet.....	4
	4.1 Kikkelänmäki Selven (mj. rek. tunnus 988010019).....	5
	4.2 Sastamala Kikkelä (Kikkerlä).....	10
5	Yhteenveto.....	12
6	Lyhenteet ja lähteet	13
	6.1 Lyhenteet	13
	6.2 Kirjallisuus.....	13
	6.3 Elektroniset lähteet.....	13
	6.4 Kartat	13

SASTAMALAN KAUPUNKI SASTAMALAN ARKEOLOGISET TÄYDENNYSINVENTOINNIT

1 Tiivistelmä

FCG Oy teki Sastamalassa arkeologisen täydennysinventoinnin asemakaava-alueella. Inventoinnissa täydennettiin aiempia inventointitutkimuksia. Selvityksessä tarkasteltiin Kikkerlän kylän historiallisen tonttimaata ja Kikkelänmäki Selven -nimellä tunnettua rautakautista kalmistoa. Tutkimuksessa ei tehty kaivaustutkimuksia

2 Perustiedot tutkimusalueesta

2.1 Arkisto- ja rekisteriote

Tutkimuskohteen nimi:	Kikkerlän kylän tonttimaata ja Kikkelänmäki Selven
Muinaisjäännös:	Kikkerlän kylän historiallinen tonttimaata "Kikkelä (Kirkerlä)" ja Kikkelänmäki Selven, rautakautinen kalmisto
Tutkimuksen laatu:	Täydennysinventointi Kikkerlänmäen alueella
Ajoitus:	rautakausi, historiallinen aika
Peruskartta:	PK 2121 04
Koordinaatit (YKJ):	
Tutkimuslaitos:	FCG Finnish Consulting Group Oy
Tutkija:	FM Kalle Luoto
Kenttätyöaika:	29.4.2011
Tutkimusalueen laajuus:	-
Rahoittaja:	Sastamalan kaupunki
Löydöt:	Ei löytöjä
Tutkimushistoria:	Unto Salo inventointi 1950 Anna-Liisa Hirviluoto tarkastus 1985 Eeva Raike kaivaus 1986 Mikroliitti Oy/Timo Jussila inventointi 2004

Kaava-alueella sijaitsee Kiikanojan itäpuolella Kikkerlän kylän alueella. Alueella on asutusta ja teollisuutta. Kikkerlän tien varrella on muutama asuintalo sekä kolme teollisuustonttia. Alueen kaakkois-osassa sijaitseva vanha Kikkerlän kylätontti on joiltain osin säilynyt tiiviinä ja hieman sokkeloisena. länsi-

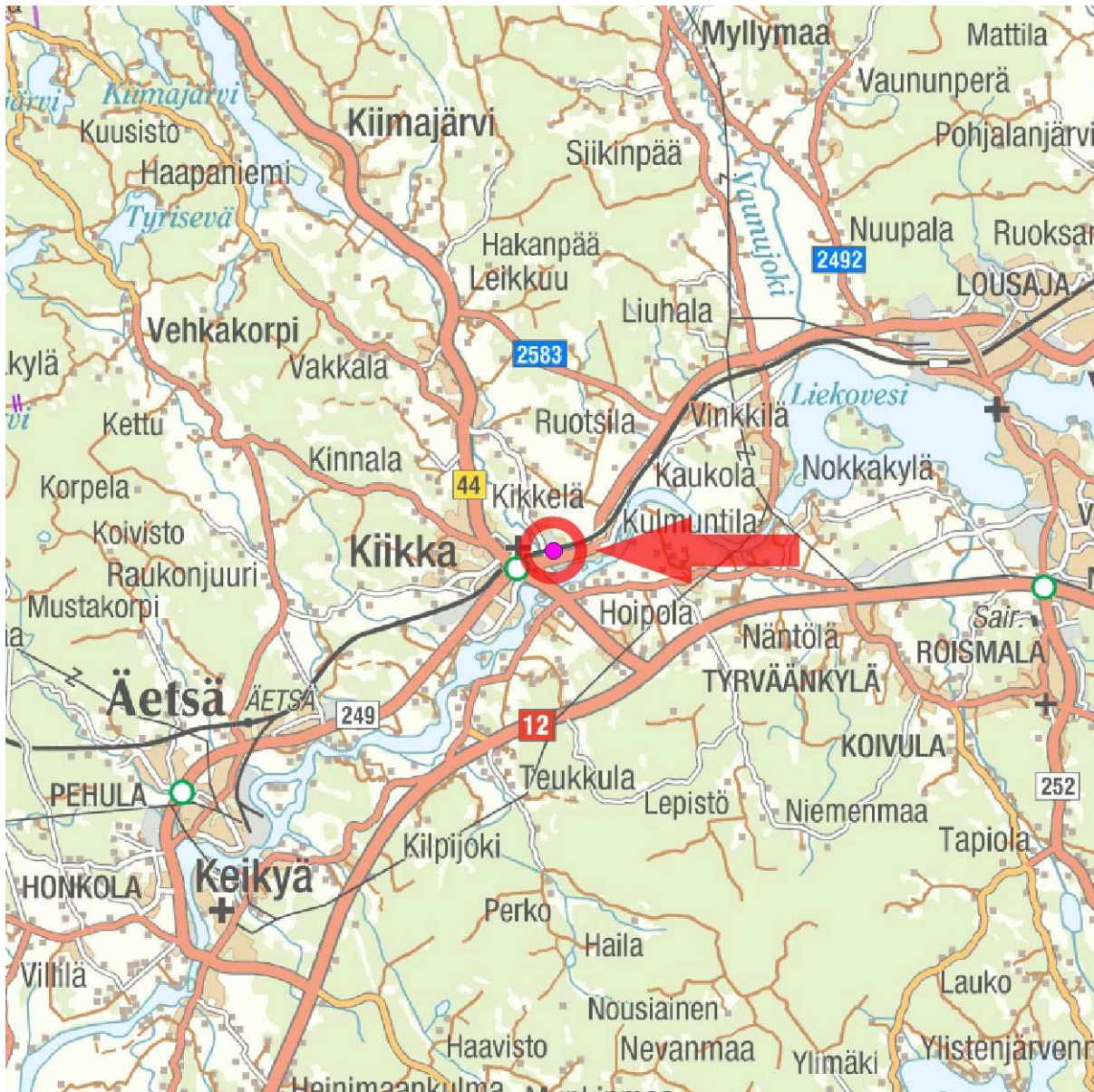
osastaan Kiikan asuinalueeseen, jossa keskeisimpänä erottuu Kiikan kirkko. Inventointialueen eteläpuolella kulkee junarata ja autotie.

Kikkerlän vanhalla kylätontilla sijaitsee toiminnassa oleva maatalo. Tilaan kuuluu 1950-luvulla rakennettu kolmikerroksinen rapattu päärakennus ja talousrakennuksia. Talon länsipuolella on ilmeisesti 1900-luvulla rakennettu näyttävä kivimuuri. Maatilan talousrakennukset ovat eri-ikäisiä punaisia puurakennuksia.

Asuinrakennuksen lisäksi alueella on useita hylättyjä ja asumattomia rakennuksia. Alueen hylätyt rakennukset ovat huonossa kunnossa.

Kuva 1. Ilmakuva tutkimusalueesta.

Kartta 1. Kartta inventointialueen sijainnista. Alue on merkitty kuvan keskelle ympyrällä. Kartan mittakaava 1: 100 000.

3 Tulokset

Inventoinnissa tarkastettiin alueella sijaitsevan muinaisjännöksen sijainti ja laajuus. Muinaisj

4 Inventointikohteet

Kartta 2. Kartta inventointikohteista ja muinaisjäännöksistä. karttaan on merkitty vaaleanpunaisella värillä ja numerolla 1 tunnetun muinaisjäännöksen Kikkelänmäki Selven (mj. rek. tunnus 988010019) nykyinen raja. Numerolla 2 on kuvattu maasto- ja arkistotietojen perusteella kalmiston todennäköinen laajuus. Numerolla 3 on kuvattu kylätontin laajuus.

4.1 Kikkelänmäki Selven (mj. rek. tunnus 988010019)

Kunta	Sastamala
Nimi	Kikkelänmäki Selven
Muinaisjäännöstunnus:	988010019
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	hautapaikat
Tyypin tarkenne:	ei määritelty
Ajoitus:	rautakautinen
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Koordinaatit (YKJ) P = I = Z =	6808756 3274613 61 m mpy
ETRS89/WGS84:	Lat: 61,32171181° Lon: 22,78660303°
Koordinaattiselite:	Arvioitu kartalta ja maastokäynnin perusteella
Pinta-ala:	-
Peruskartta:	PK 2121 04
Aiemmat löydöt	KM 12673:1 Keihäänki KM 13750 Miekänväistin KM 23051 3 Keihäänkärkeä TYA 329: 1-31 HäM 1179:15 rautainen keihäänkärki
Tarkastusaika	29.4.2011
Löydöt	-
Lisätietoja:	-
Karttaotteet	Peruskarttaote 1:20 000

Löytöjen ja koekaivaushavaintojen perusteella kohdetta pidetään rautakautisena polttokenttä- ja ruumiskalmistona. Kalmisto sijaitsee Kikkelänjoen itäpuolella, rautatien pohjoispuolella olevan talon pihamaalla. Pihapiirin reunoilla on suuria kiviä, jotka muodostavat jonkinlaisen terassin. Pihamaan etelä-kaakkoispuolella maa viettää melko jyrkästi etelä-kaakkoon.

Alueelta on löydetty useita rautakaudelle ajoittuvia esineitä, kuten keihäänkärkiä ja miekanväistin. Keihäänkärki (KM 12673) on löydetty suuren kiven juurelta, ilmeisesti ulkorakennuksen koillispuolelta. Lisäksi löytöjä on tehty talusrakennuksen eteläpäästä. Paikalla vuonna 1986 suoritetussa tutkimuksessa löydetty esineet, palaneet luut, pronssin kappaleet ja keramiikka viittaavat siihen, että pihamaalla olisi vielä jäljellä polttokalmistoa. Vuonna 1644 laaditun maakirjakartan mukaan Kikkerlän kylätontti olisi sijainnut tämän paikan tuntumassa (ks. Jussila 2004: 45).

Vuoden 2011 havainnot:

Kohteen tarkastuksen yhteydessä havaittiin tontilla sijaitsevaa vanhahkoa asuinrakennusta kunnostettavan, tosin tarkastushetkellä talon pihapiirissä ei tehty kunnostustyötä eikä rakennuksen omistajia tavattu. Toistaiseksi talon kunnostustyöt olivat keskittyneet lähinnä asuinrakennuksen kattoon. Pihapii-

rissä oli lauta yms. rakennustarvikekasoja, jotka peittivät alleen paikoitellen puutarhan pinnan. Paikalla tavattiin naapuritalon emäntä, jonka kanssa muinaisjäännöksestä keskusteltiin.

Aiempi löytöalue voitiin hahmottaa asuinrakennuksen ja piharakennuksen väliselle alueelle, jossa havaittiin matalahko kiviraunio. Myös muussa osassa tonttia oli kiviraunioita, joiden tarkoituksen ja ajoituksen tarkempi määrittely oli hankalaa, koska tontti ja sen lähiympäristö on ollut asuttuna pitkään. Pihaluettua on todennäköisesti tasattu savella ja maalla, joten alkuperäisen maanpinnan muotoja ei nykyisin voi tarkasti päätellä. Saattaa olla, että paikoittain pihapiiriin on tuotu kymmeniä senttejä maata muualta. Tonttia lienee myös jonkin verran keinotekoisesti tasattu rakentamalla tontin kaakkoisrinteeseen kivivalleja estämään maan valumista kohti kaakkoa. Asuinrakennuksen koillispuolella sijaitsevan talousrakennuksen takana on huomiota herättävän suuri maakivi.

Muinaisjäännöksen sijainti ja säilyneisyys

Muinaisjäännös sijainnee pääosin tontin 790-524-2-9 rakentamattomissa osissa tasaisella pihamaa-alueella. Pihamaan etelä- ja kaakkoispuolella maanpinta viettää kohti kaakkoa. Muinaisjäännös lienee varmasti tuhoutunut asuinrakennuksen kohdalla, mutta kevytrakenteisten piharakennusten alla saattaa olla säilynyt osia kalmistosta.

Inventoinnin yhteydessä ei tehty koekuoppia eikä kalmiston tarkkaa laajuutta tai säilyneisyyttä pystytty arvioimaan. On kuitenkin todennäköistä, että kalmisto sijaitsee pääosiltaan tontin 790-524-2-9 alueella eikä se jatku tontin pohjois- tai luoteispuolisille rakennetuille alueille. Kaakossa kalmiston rajan muodostaa Ruotsilantien linjaus, jonka kaakkois- tai itäpuolelle kalmisto tuskin jatkuu.

Muinaisjäännöksen länsipuolella sijaitsee Kikkerlän (Kikkerlän) kylän historiallinen tonttima. Kalmisto- ja historiallisen ajan asuinpaikka sijaitsevat todennäköisesti osittain toistensa lomassa.

Kuva 2. Kikkerlänmäki Selvenin kalmisto sijaitsee punaiseksi maalattun rakennuksen pihapiirissä. Kolmen keihäänkärjen löytöpaikka sijaitsee kuvassa näkyvän omenapuun takana ulkorakennuksen kaakkoisnurkasta noin viiden metrin etäisyydellä. Taustalla vasemmalla näkyvää asuinrakennusta remontoidaan. Kuvattu idästä 29.4.2011.

Kuva 3. Kikkerlänmäki Selvenin kalmisto sijaitsee punaiseksi maalattun asuinrakennuksen pihapiirissä (kuvassa oikealla). Kolmen keihäänkärjen löytöpaikka sijaitsee kuvassa näkyvän ulkorakennuksen

(taustalla vasemmalla) kaakkoisnurkasta noin viiden metrin etäisyydellä. Etuvasemmalla näkyy ajoittamaton kiviraunio, joita tontilla on useita.

Kuva 4. Suuri maakivi sijaitsee tontin itäosassa ulkorakennuksen takana.

Kartta 3. Kaavakarttaan on merkitty kalmiston ja muinaisjännöksen Kikkelänmäki Selven sijainti suoja-alueineen. Numerolla 1 on kuvattu kalmiston nykyinen sijainti ja numerolla 2 alue, jolla kalmisto todennäköisesti sijaitsee. Inventoinnin perusteella muinaisjännös on syytä rajata alueen 1 pohjoispuoliselle alueelle.

4.2 Sastamala Kikkelä (Kikkerlä)

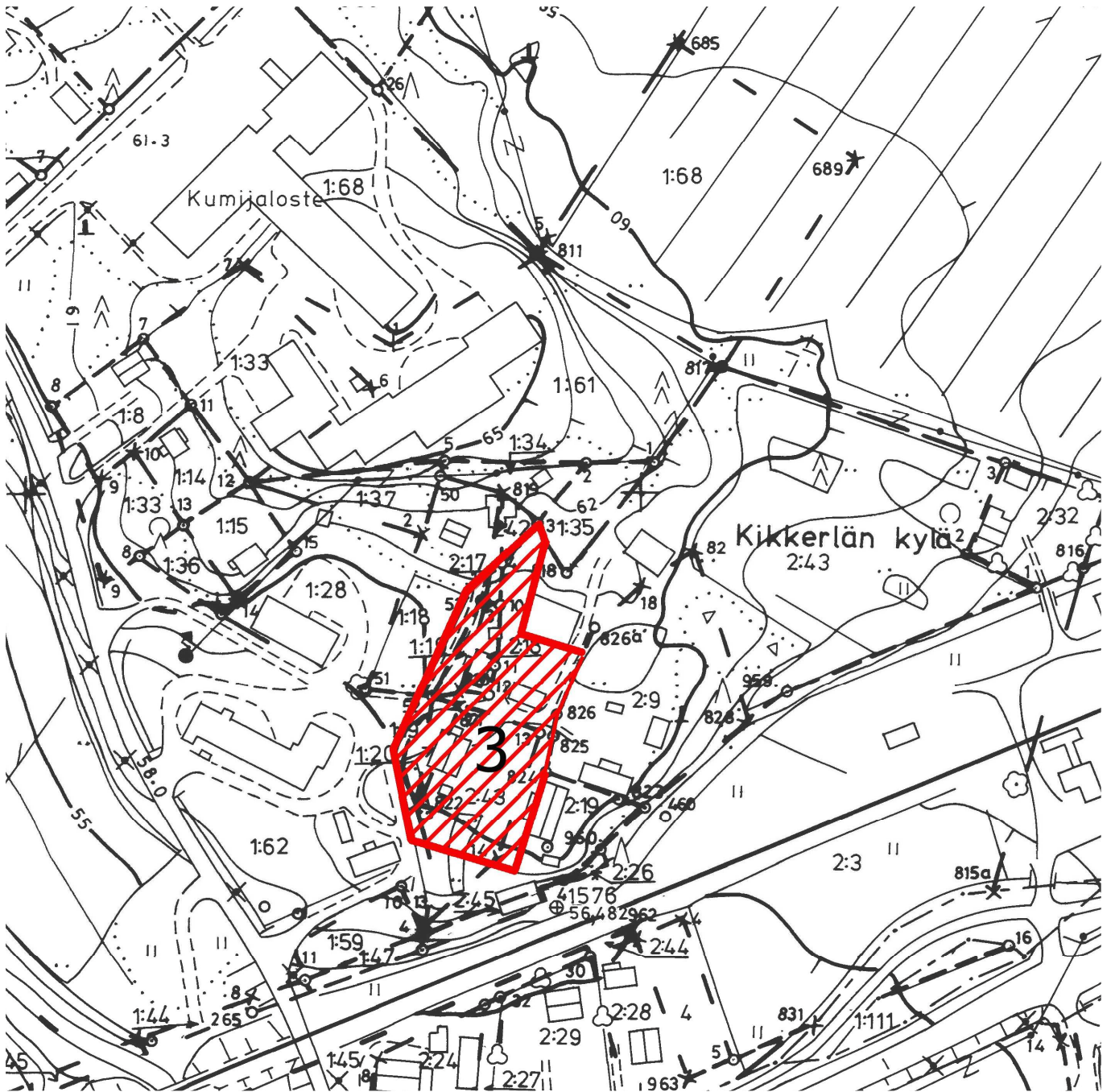
Kunta	Sastamala	
Nimi	Kikkelä (Kikkerlä)	
Muinaisjäänöstunnus:	uusi kohde	
Laji:	kiinteä muinaisjäänös	
Muinaisjäänöstyyppi:	asuinpaikat	
Tyypin tarkenne:	kylänpaikat	
Ajoitus:	historiallinen	
Rauhoitusluokka:	2 (kaavamerkintä ja muinaisjäänösrajaus selvitet- tävä)	
Lukumäärä:	1	
Koordinaatit (YKJ)		Keskipiste
P =		6668 592
I =		3343 403
Z =	60 - 63 m mpy	
ETRS89/WGS84		
Koordinaattiselite:	Arvioitu kartalta ja maastokäynnin perusteella	
Pinta-ala:	-	
Peruskartta:	PK 2121 04	
Aiemmat löydöt	ei löytöjä	
Tarkastusaika	29.4.2011	
Löydöt	-	
Lisätietoja:	Kohde mainittu Timo Jussilan raportissa (2004: s. 45).	
Karttaotteet		

Asutuksen yleisluettelossa vuodelta 1540 mainitaan Kikkerlän kylässä kolme taloa. Vuoden 1540 maakirjassa kylästä käytetään nimeä "Kickerla" (Suvanto 2001: 120). Suvannon mukaan kylä mainitaan ensimmäistä kertaa vuonna 1439.

Havainnot 2011:

Kikkerlän kylän historiallinen tonttima on nykyisin osittain rakennettu ja asuttu. Keskellä tonttia sijaitsee 1950-luvulla rakennettu isohko rapattu omakotitalo, jonka länsipuolella on luonnonkivistä rakennettu kivimuuri. Rakennuksen pihapiiri on hoidettu. Pihapiirin pohjoispuolella on maatalaan kuuluvia talousrakennuksia, joista uusimpien alapuolella muinaisjäänöstä on tuskin säilynyt.

Muinaisjäänös rajautuu luoteessa soraiseen teollisuuspihaan, jonka laidalla sijaitsevat teollisuuslaitokset lienevät lopettaneet toimintansa. Muinaisjäänöksen pohjoispuolella maasto muuttuu kiviseksi. Muinaisjäänöksen länsipuolella sijaitsee Kikkerlänmäki Selven niminen rautakautinen kalmisto. On mahdollista, että nämä muinaisjäänökset sijaitsevat osittain limittäin.

Kartta 4. Ote kaavakartasta, johon on merkitty muinaisjännös Kikkelä (Kikkerlä) oletettu sijainti suoja-alueineen.

5 Yhteenveto

Muinaisjäännösinventoinnin tuloksena pystyttiin rajaamaan aiempaa tarkemmin muinaisjäännösten Kikkelänmäki Selven ja Kikkelä (Kikkerlä) sijainti. Havaintojen ja maaston topografian perusteella on todennäköistä, että Ruotsilantien ja teollisuusalueen välillä on säilynyt arkeologisesti merkittäviä maa-kerroksia ja rakenteita.

FCG Finnish Consulting Group Oy

Hyväksynyt:

[nimen_selvennys]
[asema_koulutus]

Laatinut:

Kalle Luoto
Arkeologi, FM

6 Lyhenteet ja lähteet

Lyhenteet

MK = Mittakaava

MV = Museovirasto

MJ = Muinaisjäännös

Mj.rek.nro = Muinaisjäännösrekisterinumero

Kirjallisuus ja tutkimusraportit

Äetsä (Kiikka), Kikkelänkylä Selvenin tila. Turun yliopisto, Eeva Raike 30.1.87

Arkeologisen kohteen tarkastus. Äetsä, Kikkerlänmäki, selvenin tontti. Museo-
virasto, Anna-Liisa Hirviluoto 23.10.1986.

Elektroniset lähteet

Suvanto, Seppo 2001. Vanhan satakunnan henkilötiedosto (VSHT) 1303 –
1571: <http://www.narc.fi/suvanto/>

Kulttuuriympäristön rekisteriportaali (Museovirasto), luettu 28.4.2011:
<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx>

Kartat

Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto (JYX): <https://jyx.jyu.fi/dspace/>